

Bilanční právo

Finanční právo III

Témata dnešního semináře

- 1) účetní pojmy napříč právními odvětvími
- 2) základní prameny bilančního práva
- 3) několik poznámek k podstatě účetnictví
- 4) příklady finančních výkazů

K ekonomické podstatě účtování

- aktiva x pasiva
- náklady x výnosy

- rozvaha (bilance)
- výkaz zisku a ztrát (výsledovka)

aktiva - pasiva

Aktiva	Pasiva
A. Dlouhodobý majetek	A. Vlastní kapitál
- <i>nehmotný</i>	- <i>základní kapitál</i>
- <i>hmotný</i>	- <i>fondy ze zisku</i>
- <i>finanční</i>	- <i>hospodářský výsledek</i>
B. Krátkodobý majetek	B. Cizí kapitál
- <i>zásoby</i>	- <i>úvěry, půjčky</i>
- <i>pohledávky</i>	- <i>závazky</i>
- <i>peníze</i>	- <i>rezervy</i>
- <i>v hotovosti</i>	
- <i>vklad na běžném účtu</i>	
Aktiva celkem	Pasiva celkem

Náklady – výnosy – základní pojmy

Náklad - peněžní částka, kterou podnik účelně vynaložil na získání výnosů, tj. použil je k provedení určitého výkonu.

Výnos - peněžní částka, kterou podnik získal z veškerých svých činností za určité období bez ohledu na to, zda v tomto období došlo k jejímu inkasu → peněžní ekvivalent prodaných výkonů podniku (výrobků, zboží, služeb).

Hospodářský výsledek - rozdíl mezi výnosy a náklady. → zisk, ztráta.

Vyjádření ve výkazu zisku a ztráty

Náklady – výnosy – základní pojmy

Činnost	Náklady	Výnosy
PROVOZNÍ (50-55; 60-65)	<ul style="list-style-type: none"> • Spotřebované nákupy (materiál, energie ...) • Služby (opravy a udržování, cestovné, přepravné ...) • Osobní náklady (mzdy, SZP) • Daně a poplatky • Odpisy • Jiné provozní náklady 	<ul style="list-style-type: none"> • Tržby za vlastní výkony (výrobky a služby) a zboží • Aktivace (vnitropodnikové služby) • Jiné provozní výnosy (prodej majetku)
FINANČNÍ (56-57; 66-67)	<ul style="list-style-type: none"> • Finanční náklady (úroky, bank. poplatky, pojistné) • Tvorba rezerv 	<ul style="list-style-type: none"> • Finanční výnosy (přijaté dividendy, úroky, nájemné)
MIMOŘÁDNÁ (58; 68)	<ul style="list-style-type: none"> • Mimořádné náklady (manka a škody) 	<ul style="list-style-type: none"> • Mimořádné výnosy (přebytky majetku, náhrady mank a škod)

Příjmy – výdaje – základní pojmy

Výdaj - jakýkoliv úbytek peněžních prostředků bez ohledu na účel jejich použití

Příjem - jakýkoliv přírůstek ekonomických zdrojů (peněžních prostředků).

Cash-flow - rozdíl mezi peněžními příjmy a výdaji

Vyjádření ve výkazu cash-flow

Účetní pojmy v právní řádu

- 1) obchodní právo
 - ZOK (např. problematika rozdělování podílu na zisku)

Příklady z obchodního práva I

ZOK

§ 34

- (1) Podíl na zisku se stanoví na základě řádné nebo mimořádné **účetní závěrky** schválené nejvyšším orgánem obchodní korporace. Lze jej rozdělit pouze mezi společníky, ledaže společenská smlouva určí jinak.

§ 40

- (2) Zálohu na výplatu podílu na zisku lze vyplácet jen na základě mezeitímní **účetní závěrky**, ze které vyplyne, že obchodní korporace má dostatek prostředků na **rozdělení zisku**. Výše zálohy na výplatu zisku nemůže být vyšší, než kolik činí součet **výsledku hospodaření běžného účetního období, nerozděleného zisku z minulých let a ostatních fondů ze zisku snížený o neuhrazenou ztrátu z minulých let a povinný příděl do rezervního fondu**. K výplatě zálohy nelze použít rezervních fondů, které jsou vytvořeny k jiným účelům, **ani vlastních zdrojů**, jež jsou účelově vázány a jejichž účel není obchodní korporace oprávněna měnit.

Příklady z obchodního práva II

ZOK

§ 161

Podíl na zisku

(3) U podílů, se kterými je spojen pevný podíl na **zisku**, se usnesení valné hromady o rozdělení podílu na zisku nevyžaduje. Pevný podíl na zisku je splatný do 3 měsíců od schválení **účetní závěrky**, z níž právo na podíl na zisku vyplývá.

(4) Částka k rozdělení mezi společníky nesmí překročit **výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sníženou o ztráty z předchozích období a o přídělky do rezervních a jiných fondů v souladu s tímto zákonem a společenskou smlouvou.**

§ 181

(1) Valnou hromadu svolává jednatel alespoň jednou za účetní období, ledaže tento zákon nebo společenská smlouva určí, že valná hromada má být svolána častěji.

(2) Řádnou **účetní závěrku** projedná valná hromada nejpozději do 6 měsíců od posledního dne předcházejícího účetního období.

Účetní pojmy v právní řádu

- 1) obchodní právo
 - ZOK (např. problematika rozdělování podílu na zisku)
- 2) občanské právo
 - insolvenční zákon (napříč celým zákonem)

Příklady z občanského práva

insolvenční zákon

§ 277

(1) Neprodleně poté, co nabude účinnosti prohlášení konkursu, zajistí insolvenční správce provedení procesních úkonů a dalších činností, které z prohlášení konkursu vyplývají.

(2) Insolvenční správce zaměří svou činnost zejména ke zjištění, zajištění a soupisu, k dokončení seznamu přihlášených pohledávek, k přípravě přezkumného jednání a k přípravě schůze věřitelů.

(3) Jde-li o dlužníka, který vede účetnictví nebo evidenci podle zvláštního právního předpisu, sestaví insolvenční správce ke dni předcházejícímu dni, kterým nastanou účinky prohlášení konkursu, **mezitímní účetní závěrku nebo přehled o příjmech, výdajích, majetku a závazcích.**

Účetní pojmy v právní řádu

- 1) obchodní právo
 - ZOK (např. problematika rozdělování podílu na zisku)
- 2) občanské právo
 - OZ (např. problematika likvidací, nadačního kapitálu, apod.)
 - insolvenční zákon (napříč celým zákonem)
- 3) trestní právo
 - TZ (např. tr. č. zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění)

Příklady z trestního práva

trestní zákoník

§ 254

Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

(1) Kdo **nevede účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku** nebo k jejich kontrole, ač je k tomu podle zákona povinen,

kdo v takových účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, nebo

kdo takové účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady změní, zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými nebo zatají,

a ohrozí tak majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Účetní pojmy v právní řádu

- 1) obchodní právo
 - ZOK (např. problematika rozdělování podílu na zisku)
- 2) občanské právo
 - OZ (např. problematika likvidací, nadačního kapitálu, apod.)
 - insolvenční zákon (napříč celým zákonem)
- 3) trestní právo
 - TZ (např. tr. č. zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění)
- 4) finanční právo
 - napříč celým odvětvím (fiskální i nefiskální část)

Účetní pojmy ve finančním právu

- fiskální část
 - daňové zákony
 - rozpočty
- nefiskální část
 - regulace finančních trhů
 - regulace bank
 - regulace pojišťoven
 - **bilanční (účetní) právo**
 - atd.

Základní prameny bilančního práva

- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
- vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví
- účetní standardy
- zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech)

- IAS – mezinárodní účetní standardy
- IFRS – mezinárodní standardy účetního výkaznictví

K základním pojmům – účetní jednotka

- Účetní jednotka (§ 1 ZoÚ)

a) **právnícké osoby**, které mají sídlo na území České republiky,

b) **zahraniční právnícké osoby** a zahraniční jednotky, které jsou podle právního řádu, podle kterého jsou založeny nebo zřízeny, účetní jednotkou nebo jsou povinny vést účetnictví, pokud na území České republiky podnikají nebo provozují jinou činnost podle zvláštních právních předpisů,

c) **organizační složky státu**,

d) **fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku**,

e) **ostatní fyzické osoby**, které jsou podnikateli, pokud jejich **obrat** podle zákona o dani z přidané hodnoty, včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně **předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč**, a to od prvního dne kalendářního roku.

... atd (viz § 1 ZoÚ)

K základním pojmům – účetní závěrka

- účetní závěrka (§ 18 ZoÚ)

- rozvaha (balance)
- výkaz zisku a ztráty
- příloha

+ případně: přehled o peněžních tocích či přehled o změnách vlastního kapitálu

Práce s finančními výkazy

- práce ve skupinkách

Děkuji za pozornost

JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.